
Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2013:5

Hantering av att ta kyrkor ur bruk

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:17 som föreslår att kyrkostyrelsen ska vara erfarenhetsbank och rådgivare till församlingar och stift i frågor som rör avsakralisering och försäljning av kyrkor. Utskottet föreslår att motionen ska avslås då den nationella nivån och stiftet redan ger råd och stöd i de aktuella frågorna samtidigt som den pågående utredningen om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämningsystem behandlar det framtida ansvaret för vård och underhåll av kyrkobyggnaderna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:17.

Motionens förslag

Motion 2013:17 av Sten Elmberg, Hantering av att ta kyrkor ur bruk

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att vara erfarenhetsbank och rådgivare till församling/stift i frågor som rör avsakralisering och försäljning av kyrkor.

Bakgrund

En församling får enligt 40 kap. 7 § i kyrkoordningen besluta att en kyrkobyggnad inom församlingen ska tas ur bruk. Om församlingen ingår i en samfällighet ska beslutet fattas av samfälligheten. Om den aktuella församlingen inte godkänner att kyrkobyggnaden tas ur bruk, får samfälligheten besluta detta endast om det finns särskilda skäl. Vilka dessa skäl kan vara har inte närmare angetts i förarbetena. Svenska kyrkans överklagandenämnd har i beslut 27/2008 prövat frågan och angav följande:

Församlingen har inte ett absolut veto för det fall man motsätter sig att kyrkobyggnaden tas ur bruk, men i sådana fall måste det föreligga särskilda skäl för att samfälligheten ska kunna besluta om detta. Enligt Överklagandenämnden bör det av samfällighetens beslut att ta en kyrkobyggnad ur bruk uttryckligen framgå om den berörda församlingen har godkänt detta och, om så inte är fallet, vilka särskilda skäl som samfälligheten anser föreligga för att ändå fatta ett sådant beslut. – Av det aktuella beslutet framgår inte den berörda församlingens inställning i frågan och inte heller vilka särskilda skäl för beslutet som samfälligheten anser föreligga. Samfällighetens beslut strider således mot 40 kap. 7 § kyrkoordningen och ska undanröjas.

Enligt 8 § i samma kapitel ska samfällighetens beslut prövas av stiftsstyrelsen. Före beslut i stiftsstyrelsen ska domkapitlet och länsstyrelsen ges tillfälle att yttra sig. Stiftsstyrelsen ska fastställa ett beslut att ta en kyrkobyggnad ur bruk, om det inte finns synnerliga skäl mot detta.

Under åren 2006–2008 pågick inom kyrkokansliet projektet *DAK – Differentierad användning och förvaltning av kyrkobyggnader*. Projektet lämnade sin slutrapport år 2008. Rapporten behandlade bl.a. hur kyrkobyggnaderna kan användas på ett differentierat sätt och hur kyrkobyggnader tas ur bruk.

Inom kyrkokansliet pågår projektet *Gamla kyrkor nya värden*, som ska vara klart 2015. Syftet med projektet är att öka kunskapen om nya och utvidgade bruk och nya ägande- och förvaltningsformer som utvecklas i en pastoral och ekonomisk övertalighetssituation, att öka kunskapen om hur de värden som kyrkorna tillerkänns förhandlas, gestaltas och påverkas i konkreta fall av avyttring, omvandling, mångbruk med mera, att genom att analysera omvandlingsprocesser inklusive hanteringar av värden ur olika aktörers perspektiv öka kunskapen om de problem och konflikter som kan uppstå, och att genom uppbyggande av nationell och internationell exempel-/erfarenhetsbank tillhandahålla såväl ”goda” som ”problematiskska” exempel på nya och utvidgade bruk och alternativa förvaltningsformer.

Ytterligare ett projekt pågår inom kyrkokansliet som även det ska vara klart till år 2015, *Identifiering och förvaltning av kyrkliga kulturvärden för Svenska kyrkan*. Syftet med projektet är att öka professionellas och allmänhetens kunskap och engagemang i förvaltningen av kyrkliga kulturvärden, att öka användningen av bedömningarna i förvaltningen av kyrkliga kulturvärden inom Svenska kyrkan, och att öka allmänhetens delaktighet i utförande och användning av bedömningar av kyrkliga kulturvärden.

År 2007 utkom boken *Levande arv* på uppdrag av Svenska kyrkan. Boken vänder sig i första hand till församlingar och förtroendevalda. Den har ett teologiskt perspektiv som kan tillämpas i ett förändringsarbete av kyrkorummet och den belyser principiella frågor som måste ställas inför en större eller mindre förändring av kyrkorummet.

Utredningen *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2) föreslog att stiftet skulle överta ansvaret för vård och underhåll av de kyrkobyggnader inom stiftet som ägs av församlingarna. Remissinstanserna var inte beredda att tillstyrka förslaget utifrån det befintliga underlaget och kyrkostyrelsen gick inte vidare till kyrkomötet med förslaget. Kyrkostyrelsen ansåg dock att den lösning som utredningen hade presenterat var värd att pröva och föreslog i skrivelsen *Strukturfrågor* (KsSkr 2012:5) att en utredning skulle tillsättas om det framtida ansvaret för vård och underhåll av kyrkobyggnaderna. Kyrkomötet ställde sig bakom förslaget.

Kyrkostyrelsen fastställde i december 2012 *Direktiv till utredning om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämningsystem*. Utredningen ska vara klar till 15 april 2015.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:17.

Utskottet konstaterar att det pågår ett omfattande arbete när det gäller användning och förvaltning av kyrkobyggnader utifrån motionärens önskemål och att den nationella nivån redan ger råd och stöd till stift och församlingar i dessa frågor. Även stiftet har upparbetat stor kompetens på området och stöder församlingarna och samfälligheterna i förvaltningen av kyrkobyggnaderna.

Utskottet konstaterar vidare att den pågående utredningen om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämningsystem behandlar det framtida ansvaret för vård och underhåll av kyrkobyggnaderna och hur detta ansvar lämpligen bör fördelas mellan stiftet och församlingarna.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Uppsala den 25 september 2013

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Gusten Rolandsson, ordförande

Lena Källgren Rommel, sekreterare

Beslutande: Gusten Rolandsson, ordförande, Ingrid Karlsson, Sigvard Olsson, Gun Eriksson, Tommy Eriksson, Mats Johansson Flygg, Stefan Caplan, Margareta Nisser-Larsson, Jan G Nilsson, Sten Persson, Gerd Gullberg Johnson, Peter Bernövall, Gunvor Torstensson, Birgit Friggebo och Claes Björndahl.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Uhlf Skoglund, Titti Ådén, Magnus Nilsson, Marcus Bernhardsson, Svante Erlandsson, Carina Håkansson, Åke Löfstrand, Ragnhild Bertius, Bertil Persson, Gunnar Pettersson, Rune Wallmyr, Jan Friheden, Dan Sarkar och Elly Gunnarsson.

Biskop Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.